

zwycięstwo kogoś trzeciego, mianowicie Chrystusa, ujął w krótką formę końcowego widzenia; gdyby pisał ową „Nieboską” później, możeby nie powstrzymał się od pewnych kazań i tyrad świętościowych, do których zmierzał powoli w miarę zatracania młodzieńczej tężyny i lapidarności pojęć, ale tutaj utrzymał się na wysokości szlachetnej sztuki i żadną zbyt uchwytną, zbyt jaskrawą lub taną tendencyjnością nie zgrzeszył. Cały sens moralny wypowiadają dwa słowa: „Galilejczyku zwyciężyłeś” („Galilee vicisti”), które poeta wkłada w usta konającemu Pankracemu.

Widzenie Pankracego nie jest też efektywnym, teatralnym cudem (na scenie nie może go nawet przedstawić, gdyż w takim razie i inne osoby i oficer przyboczny wodza ujrzeliby też Chrystusa, a tymczasem widzenie to często osobiste, wewnętrzne, subiektywne) lecz może być tłumaczone jako ta niezniszczalna, podświadoma siła wyższego rzędu, która nie może być obca człowiekowi wielkiej miary, choćby to był nawet trybun wszystko we krwi topiącej rewolucji. Krasiński nie odmawia bowiem wielkiej miary Pankracemu. Uznaje co w nim przedewszystkiem potężny mózg i wolę, odczuwa mocarną samouk, który powstał z niczego, sławnych przodków nie posiada, wyrósł z nizin, ale kto wie, czy do niego nie należy jutro. Taki amerykański samorodek może budzić obawę ale i pewien szacunek, zwłaszcza że słowa jego są jak cięcia miecza, wykształcenie duże, znajomość historii zdumiewająca, jak to widzimy z komentarzy, które Pankraczy zaopatruje wszystkie portrety antenatów hr. Henryka.

Ta charakterystyka bezlitosna drzewa genealogicznego hr. Henryka będzie dla nas przejściem do tezy, iż Krasiński i w stosunku do swojej sfery jest sędzią surowym i może nawet okrutnym.

Przypomnijmy sobie wszystkie te „cnoty” i zasługi aryskokracji, tak jak one zarazem ponawiają się i potwierdzają w obliczu niechybnej perspektywy zwycięstwa Pankracego.

Cez. Jellenta.

KSIĄŻKI.

—O—

ANDRZEJ NIEMOJEWSKI. *Dawność a Mickiewicz*. — Gebethner i Wolf. — 1921.

Rzecz ta, jak dowiadujemy się z przedmowy, była zaczęta w r. 1911, a wykończona dopiero ostatnio. W zainteresowaniach A. N. zaszła zmiana i w owych czasach zajmował się on przeważnie studiami astrologicznymi, później ciekawił go medjumizm. Zdaje się, że pierwotny plan autora był inny; później zaś nowe pierwiastki wcisnęły się do jego konstrukcji: to też niezupełnie dokładnie widocznym jest zwłazek logiczny między pierwszą a drugą połową książki; dość luźno łączy się wykład astralistyczny Dziadów z wykładem medjunistycznym. Mimo wszystko książka jest b. oryginalną próbą wyjaśnienia Dziadów, oraz innych utworów Mickiewicza, za pomocą tych fenomenów, które się ukazują na seansach. Cały aparat uroczystości, jaka nakazuje guślarz — to aparat seansowy; widma, zjawy, głosy, światła — to zjawiska seansowe. Również medjumizm dadzą się wyłożyć tajemnicze postępy i słowa Gustawa. Inne fenomeny z dziedziny medjumizmu i różnych stanów tajemnych duszy — mamy w improwizacji, w rozmowie z ks. Piotrem, w walce złych i dobrych duchów nad Konradem, w scenie egzorcyzmu i t. d. Autor poznał medjumizm nie tylko z książki (np. Schreuck — Notzing), ale z własnych seansów z medjum, które nazywa Bogumilem. Ma nawet fotografie zjaw, które się nad Bogumilem ukazywały. Co do książki Schrenck — Notzinga (*über d. materialisations — Phänomane*) — to może zbyt lekko autor jej zawierzył, gdyż podnoszono przeciw niemu b. poważne i logiczne zarzuty — i należałoby jeszcze mocno sprawdzić realność i właściwy sens samych jego fotografii. Śród fotografii Bogumila znajdujemy też niektóre dość osobliwe, jak np. rysunek na st. 115, gdzie widoczny jest ptak, aż zanadto realny, nic widmowego w sobie nie mający, ptak wypchany; fotografia ta nie wydaje się poważnym dokumentem. O innych nie można na pierwszy rzut oka powiedzieć nic ujemnego. W ogóle jest to dziedzina zjawisk, w których granica prawdy a nieprawdy jest jak najbardziej nieokreślona. Wszelkie wnioskowanie zależeć tu musi od wrażliwości badacza. — Mimo wszystko, powtarzamy, próba tych wyjaśnień jest b. ciekawa i oryginalna; za czasów Mickiewicza zajmowano się mesmeryzmem; wychodziło nawet w Wilnie czasopismo „magnetyczne”. Mógł więc Mickiewicz znać te rzeczy, które się schodziły z romantyką. Ponieważ znajomość tych zjawisk jest b. dawna — przez racjonalizm XVIII w. zagłuszona — autor określa to poczucie Mickiewicza słowem: Dawność — i robi zeń kondensatora tej dawności. Jednakże było to zupełnie w zgodzie z duchem romantyzmu — i wszyscy poeci ówczesni w Europie robili w gruncie to samo, Drażliło to Sniadeckich i innych, którzy widzieli w tem „duby smalone” i gusła z Ciemnogródu. — Tu zaznaczą że p. A. N. pragnie utożsamiać wyrazy *guślarz i koźlarz*. „Guślarz” jest inną formą wyrazu „gęślarz”, gdyż zapewne „gusła” wywoły-

wano za pomocą „gęśli”, od pierwiastku *gud, gęd, skąd gęślarz* ba t. j. muzyka. — Nie ma to nic wspólnego z kożą.

ANDRZEJ BOLESKI i KONRAD DRZEWIECKI. *Archiwum literatur obcych. Zeszyt I.* — Towarz. Wydawnicze Warsz.

Jest to wydawnictwo szkolne, które ma na celu dać uczniom ten materiał z literatury powszechnej, który bywa rozważany przy wykładzie literatury polskiej. Zeszyt I poświęcony jest Homerowi i zawiera wybór najgodniejszych fragmentów z *Iliady i Odysei*, przyczem redakcja kierowała się wskazówkami „Programu gimnazjum państwowego dla klas wyższych”. Bardzo dobrze uczynili redaktorzy, że podali te poematy w przekładach różnych autorów: jest tu J. Słowacki, J. Kochanowski, F. ks. Dmochowski, St. Młeczko, Lucjan Rydel, Cyprjan Norwid, Lucjan Siemieński. Przypisy i objaśnienia bardzo starannie ułożył p. A. Boleski, nadto zaś p. M. Sokorski dodał słownik imion własnych.

M. WOROŃYJ. *Taras Szewczenko. Zbiorek wybranych Poezji. Ułożył M. W.* — Warsz. Wydanie red. „Syna Ukrainy”. 1921.

Jest to zeszyt 2-gi malej biblioteczki *Syna Ukrainy*, czasopisma wydawanego w Warszawie, w jęz. ukraińskim. Rzecz wydana z powodu rocznicy stułecia urodzin Szewczenki — zawiera wybór poezji wielkiego pieśniarza Ukrainy — w udatnych, czasami twórczych spolszczeniach Zofji Wojnarowskiej, Sydora Twerdychliwa, J. Ł. i B. Żyranika. — Książeczka godna uwagi.

BOHDAN ŻYRANIK. *Zarys literatury Białoruskiej*. — Wydaw. Związku zbliżenia Narodów Odrodzonych Warszawa. 1921.

Jest to pierwszy szkic obszerniejszy tej niewielkiej literatury, która właściwie narodziła się dopiero w r. 1905/6, w czasie rewolucji; która jednak ma antecedeny w XV—XVII w. *Biblija Skoryny, Statut litewski* (1530), *Ustawa na wołoki* — a nadto liczne utwory o charakterze przeważnie religijnym (prawosławne, katolickie, protestanckie) — jak Piotra Mohyły, Gałatowskiego, Żyzaniego, Budnego, oto główne pisma białoruskie. Były też pisma świeckie.

NATALJA GĄSIOROWSKA. *Komuna Paryska*. — Warszawa — 1921.

Autorka przechodzi chronologicznie dzieje walk społecznych, przeciwko monarchistycznemu uciskowi dążeń o prawa obywatelskie. Kreśląc broszurę z okazji 50-ciolecia Komuny paryskiej, porusza wszystkie jej przejawy aż do ogłoszenia amnestji w r. 1789. Znajdujemy też w broszurze pobieżny pogląd na prace pisarzy w kierunkach socjalistycznych.

ZDZISŁAW ZDZIARSKI. *Wrażenia z Górnego Śląska*, spostrzeżenia osobiste uczestnika akcji plebiscytowej na Górnym Śląsku. Płock, 1921 r. Treść ma charakter aktualny i w sposób dość żywy oraz barwny informuje czytelnika o sprawie, która jeszcze nie jest załatwiona. W przypisku podano rys historyczno-statystyczny kwestjonowanych obszarów

OGŁOSZENIA.

Posterunek P. P. w Tyńcu (Małopolska) ogłasza, że posiada do odebrania po udowodnieniu prawa własności: marynarkę ciemną zieloną z kwotą 80.070 marek, pochodzącą z kradzieży w gminie Tyńcu. Według znalezionej notatki w marynarce domniemany właściciel nazywa się Antoni Rożek, pochodzący z Warszawy. Dnia 22-V-1921 r. przybył on z Krakowa do Tyńca statkiem Żegluga Polskiej p. n. „Marja”

Komenda Policji pow. Łowickiego ogłasza, że w dn. 6-V-1921 r. przed st. Łowicz-Wiedeński znaleziono 41 dolar. Po udowodnieniu właścicieli może zgubioną sumę odebrać w Komendzie Policji w Łowiczu.

W dniu 20 maja r. b. w pociągu wieczornym dążącym z Warszawy do Brześcia przed st. Mińsk-Mazowiecki, podróżnemu p. Czesławowi Lewandowskiemu (Brześć n. Bugiem ul. Sienkiewicza 22) SKRADZIONO z wagonu tołmoczek, owinięty w koc zielonego koloru w kraty, zawierający: pościel, bieliznę, dwa garnitury ubrania, przybory toaletowe i teczkę w której znajdowały się melryki urodzenia Czesława Lewandowskiego, żony Krystyny z Gluchowskich, syna Henryka i córki Marji; pożyczka państwowa długoterminowa na 1000 mk. № 006286, miljonówki №№ 0688780, 0435504, 0435577; książeczki kasy banku p. rosyjskiego na imię Czesława Lewandowskiego w Kijowie na rb. 1200, w Hajsynie na około rb. 10000, książeczka na imię Krystyny Lewandowskiej w Żytomierzu i w Hajsynie na rb. 4000, książeczka k. o. banku P. R. w Lubarze na imię Marji Lewandowskiej na rb. 300; asekuracja na dożycie T. Ub. „Salamandra” na rb. 5000 i dyplom z ukończenia kursu buchalterji w Kijowie oraz świadectwa jako rządcy-kontrolera i buchaltera na imię Czesława Lewandowskiego.

SKRADZIONO z mieszkania p. Eweliny Brzozowskiej, Brzozowska 67; dwa paszporty Eweliny i Alojzego Brzozowskich oraz: Kwity Listów Zastawnych Wileńskiego Ziemskiego Banku №№ 11363, 11456 i 11478.

Jedną 5% Premjówkę Rządu Rosyjskiego I Emisji № 1501834

Jedną Premjówkę Rządu Rosyjskiego II Emisji № 02364 17

Jedną Miljonówkę № 860-111.

PASZPORTY ZAGINIONE:

I

Poznański Eljasz Zakroczymska 13.	3964
Goldberg Fajga Międzyrzec	65
Kronenberg Abram Franciszkańska 12	66
Siwak Michał Hoża 74	67
Siwak Janina Hoża 74	68
Szymański Józef Mokotowska 20	69
Januszewski Michał Wileńska 31	70
Kochowski Jan pl. Kazimierza Wielkiego 6	72
Hyra Zofja Zakroczymska 9	73
Salwe Izrael Icek Twarda 13	74
Kasprzyska Janina Senatorska 35	75
Michalska Małgorzata Nowo-Sielecka 5	77
Frydman Karol Dobra 54	78
Mińska Noma Bonifraterska 4	79
Kozłowska Marja Regina Hoża 49	80
Paniewicz Wacław pl. Wyścigowy	81
Goldbruch Abram Sto-Jerska 18	82
Juchniewicz Józefa Fabryczna 7	83
Cechowicz Jan Bednarska 16	84
Materka Wincenty Płock	85
Skorzyński Mieczysław Chmielna 67	86
Kohn Szlama Pinkus Pańska 13	87
Blajman Izrael Dawid Gęsia 15	88
Ginsburg Lejb Prózna 14	90
Rożek Marjanna Konopnicka 3	92
Rożek Marjanna Konopnicka 3	93
Wilg Gerszon Czerniakowska 74	96
Jasińska Janina Nowe Brudno	98
Lubelski Józef Zakroczymska 13	99
Mayzel Benjamin Złota 62	4000
Nisenholz Bernard Błńska 3	01
Dej Romuald Nowolipki 57	02
Szulman Chaja Złota 57	03
Betlewiec Janina Lubelska 23	04
Kon Dawid Hortensja 3	05
Kowalska Walerja Ogrodowa 52	06
Holcman Fajga Ruchla Smoca 9	07
Jackiewicz Władysław Kartowska 7	08
Wolańska Zofja Moniuszki 9	09
Gastman Marja	10
Kashane Aron Lejb Leszno 76	11
Rudawer Brandla Ceglana 10	13
Szrojt Barbara Nowogrodzka 42	14
Nirenstejn Moszek Naftal Bagno 1	15
Kowalska Karolina Żorawla 41	16
Gadziński Roman Bolesław Bednarska 25	17
Polakiewicz Blima Gęsia 12	18
Łagoda Roman Furmańska 6	19
Monk Icek Mendel Grzybowska 11	20
Lipiński Kazimierz Złota 78	21

Janus Aleksander Marszałk, 46	23
Goldberg Paulina Twarda 27	24
Goldsztajn Josef Dzielnia 55/57	25
Baczyński Jan Pańska 21	26
Zalberg Ber vel Bernard Twarda 26	27
Goldman Cemach Twarda 24	28
Grinberg Wolf Nowolipki 54	30
Jaworski Aleksander Nowowiejska 19	31
Tyk Salomon Zienna 27	32
Słowikowski Romuald Waliców 25	33
Kijek Abram Sto-Jerska 34	34
Szpisajzen Abuś Sto-Jerska 34	35
Mandelbaum Chaim Gedale Sto-Jerska 34	36
Werchowska Salomea Sto-Jerska 38	37
Werner Bolesław Żytunia 29	38
Szmuc Szyja Strzelecka 1	39
Czestkowska Marja Marszałkowska 52	40
Cegliński Julian Młynarska 46	41
Seroczyńska Walerja Jasna 24	42
Biedrzycka Kazimiera Złota 25	43
Solberg Mordka Nowolipki 29	44
Ceder Sucher Pańska 25	46
Cabaj Apolonia Łochowska 11	47
Grodecka Helena Wilno	48
Tylman Bolesław Płocka 71	49
Laszewicz Paweł Pięka 42	50
Grodzka Józefa Leszno 34	52
Piechman Hersz Chemja Nowolipie 65	53
Kreczmański Antoni Grzybowska 36	54
Drzewińska Janina Brudnowska 6	55
Pawlik Julja Chłoda 15	56
Kulik Mnycha Nowolipki 25	57
Wajnfeld Sucher Żelazna 37	58
Sowa Jan Grochów II	59
Skolimowski Mieczysław Wielka 62	60
Jałow Bronisława Zofja Koszykowa 75	61
Rozenblat Tauba Jenta Franciszkańska 8	62
Fragman Dwojra Franciszkańska 8	63
Buchman Froim Slika 53	64
Dzienkowski Mikołaj Grójecka 21	65
Nowakowski Jan Wolska 20	66
Multan Dzdzisław Polna 62	67
Brudzińska Zofja Złota 67	68
Lipis Mejer Dzielnia 55/57	69
Landau Róża Wilcza 47	70
Zambrzycka Joanna Żelazna 40	71
Wendrogowska Aniela Rybaki 12	72
Bregman Lejzor pl. Grzybowska 1	73
Tykówna Pelagia Lucyna Okólnik 11	74
Ferder Szmul Sto-Jerska 11	76
Tafliński Jan Okopowa 57	77
Salamon Bronisława Bednarska 8	78
Jarosz Stanisław Chłoda 37	79
Chromiński Łukasz Piotr Targówek	80

Fiszbin Zofja Pięka 36	81
Zajac Aniela Hoża 64	82
Rotter Jadwiga Nowolipki 96	83
Gonczarenko Mikołaj Wąski Dunaj 4	85
Wojławska Frajda Gęsia 75	86
Niedźwiadź Benjamin Prózna 8	87
Sobkowiak Hipolit Targówek	88
Manowska Aniela Marszałkowska 35	89
Wichowski Jan Żerańska 12	90
Zaremba Kazimierz Daniłowiczowska 8	91
Wert Julja Twarda	92
Wyszkowska Helena Łucka 36	93
Szeps Boruch Fiszel Długa 12	94
Krotowski Zygmunt Sienkiewicza 3	95
Namieta Józefa Daleka 6	96
Czerwinka Aniela Leszno 23	97
Oswald Henryk Koszykowa 70	98
Oswald Zofja Koszykowa 70	99

II

Ginsbug Paszka Ceglana 17	3817
Olczak Katarzyna Ceglana 17	18
Budzyner Maks Leszno 15	19
Lewin Tauba Chaja Sto-Jerska 34	21
Łebkowska Marta Mokotowska 12	22
Kwiatkowski Ludwik Marszałkowska 35	23
Czapiga Bolesław Czerniakowska 181	24
Kosytarz Andrzej Nowolipki 78	25
Szuba Franciszek gm. Blizne	26
Turkeltaub Chaja Gęsia 15	27
Kossman Wacław Waliców 5	28
Haberblat Leonja Marjensztadt 4	29
Zaremba Jan Wolska 98	30
Ajzenman Szlama Ostowska 10	32
Wierzbicka Julja Solec 20-a	33
Waszkiewicz Weronika Lipowa 6	35
Rojtenberg Estera Małka Nowolipki 41	36
Komorowski Jozef Pzejazd Kaliski	37
Szuliker Chana Nalewki 32	40
Kuperminc Estera Marjem Kepna 6	42
Moskwiak Anastazja Targówek	43
Klajman Sura Cypa Bugaj 13	44
Nadel Sura Estera Cieplia 19	45
Percowicz Rubin Lejb Zakroczymska 17	47
Hac Bolesław	48
Zajdenwerk Jankiel Szeroka 33	49
Leszczyńska Szajndla Małka Sienna 25	50
Krawczyk Franciszka Zajęcza 13	51
Goldberg Fajga Nowolipie 36	52
Kierszniewska Celina Wielka 77	53
Gerensztejn Ester Leja Muranowska 2	54
Kohn Ludwik Czackiego 12	55